

Landskap: Småland, Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge & Boandlöv, Adress: Furåkra i Kråksmåla,
 Sockenar: Hjälmt. & Kråksmåla, Berättat av: Lantbr: Nils Jansson,
 Uppteckningsår: 1940, Född år 1811 i Hjälmtöckra.

Uppteckningen berör en
Trollkunnig Smed.

Vol: 1.

Sidor: 1 — 19.

Obs! Uppteckningar efter den gamle
 sagemannen äro f.d. insända till
Lunds Univ. Folkminnesarkiv.

ACC. N:R. U. 6530:1-73

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härader: Uppvidinge ö Kållebörds. Adress: Furåkra "Kråksmåla".
Sockenar: Håhult ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr. Nils Jansson.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Håhults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Vid tiden omkring 1820-1835 bodde i Thors-
hult, kråksmåla socken en i många fall
kockkunnig smed. Han hette, vill jag
minnas Per Svensson, och var blysmed i
den stora byn Thorsåhult. - Vi skola nu
först tala om hur Svensson smidde s. k.
slaktekniv, som "Motska allan Förgör-
ning". Obs! Det var så att i gammal tid
slaktade bönderna sina djur själva,
men i regel var det en svinslaktare
i varje större By. Det gällde att "på de
på nassarna ordentligt, om det skulle
vankas prima julskinka, för si den
tiden strök omkring i bygden många

ACC. N:R. M. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Uppvidinge & Hålsjö: Adress: Teuråkra, "Kråksmåla"
 Sockenar: Ålgö & Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Tättare & figgare. Samliga av dem vora (2.
 krollkunniga; fick dom insett å "Slakte-
 maten" så mycket, dom ville ha, så
 förgjorde dom slaktdjuren & saulet.
 Min farbror, ovan skrivne kagesman
 berättade; "När jag 1837 var bleven bande
 här på fädernejsa i Björkebo, så
 skulle grannen Carl Gustav slakta en
 stor so till jult. Just, som di skulle
 te & sticka soa, så kom "Tättare=Skava"
 strykanes och ställde sig intill slakt-
 bänken och så åt Carl Gustav; "Om jag
 nu dröjer livet hos er, så får jag väl
 en gå blodkorv?" Ja, du åt helvete

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
 Härad: Uppvidinge & Kånnebo. Adress: Turåkra "Kråksmåla".
 Socken: Ålgö & Kråksmåla. Berättat av: Lantbr. Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

med dig" svarade Carl Gustav. "Jaså då (3.
 låter på då viset", så Tattarkärra "Ja så
 Ni intet på mer blodkorv än jag." så gick
 han. "Serradös" så fick inte ut en blod-
 droppe å saa, dog gjorde han, men bla-
 det stannade inne i kroppen, & fläsket
 blev rött & dåligt, men hade dam en
 slaktarkniv å Per Svensson, då lät då
 intet för Tattarkärringar att "Förgöra"
 Fläsket. — Knivens smidning: "När månen
 stod i Ny, gick Per Svensson ut i smed-
 jan osedd, fastande och ligande en Tors-
 dagsmorgon. I smedjan kläddde han av
 sig nakot, tände eld i härden, och smid-

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge ö Hanaböds: Adress: Furåkra, Friksmåla.
 Sockenar: Ålgö och Friksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

de på kniven innanför lychta dörrar.⁽⁴⁾
 Obs! I härdevattuet blandades blod av
 något Rådjur t. ex. varg eller La. Sersta
 ilsknare rådjur, dessa bättre, även
 blod av ilsken hund eller ilsken katt
 dugde. Man fick aldrig avsiktligt lä-
 ta selen skina på kniven. När kni-
 ven ej gagnades skulle den förvaras i
 Boekskinnsida och ligga med niddan
 vänd mot Norr. Den slaktare, som äg-
 de en sådan kniv kunde vara trygg
 vilken Hexa som var i närvaro vid
 slakt, sade farbror Nils. — Per Svens-
 son smidde även saxar och hammare,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking,
 Häraden: Uppvidinge ö Handbo: Adress: Suråkra, Kräksmåla.
 Socken ~~nas~~: Ålgö ö Kräksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

som motstod "Allan förgörning." med (5)
 dessa den "Härdades i Helgat vatten." Br!
 På den tiden döptes barnen ofta vid al-
 taret i Kräksmåla-kyrka. Per Svensson
 var god vän med "födde väktare." Om
 pånådagsmorgnar, när barn skulle dö-
 pas, så var smeden där i god tid och
 fick fatt i kyrkväktaren; gav hanam
 ett par bastanta rypar nr sin "Lomma-
 flaska", sen lunnade han hanam ett par
 lomma halvstopbuteljer och så "när
 barnungen ä' döpt, & du slår ut dop-
 vattnet, så fyll den här buteljerna, &
 sätt den inna för dörren i kyrkan,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. U. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Uppvidinge & Booulsås: Adress: Furåkra, "Kråksmåla"
 Socken-nr: Ålghele ö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Gaussoa.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålghele socken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

så hemtar jag dem där." På så sätt (6.
 fick smeden "Helgat vatten." Obs! "Förde-
 morar" beställde sax hos Per Svensson.
 Obs! "Fördemor" (gamla tidens barnmorska.)
 om han vid "bunavlingen" gagnade en
 sax hårdad i "Helgat vatten" så kunde
 ingen förgöra moder och barn, och om
 barnet var bekäpat med "Lyfe" t. ex. pat-
 landesot från moderlivet, så var det då
 den sjukdamen botad vid "bunavling"
 med sådan sax. — Likaså Hammare,
 som var hårdad på bennälta sätt. Alla
 saker, som spikades samman sådan
 hammare, som kunde ej "förrollas".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking.
Härader: Uppvidinge & Ulandstads. Adress: Furåkra "Kråksmåla."
Socken: Mal: Ålgårds & Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jönsson.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811 i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Farbror sade att man bröllopsmatten (7.
hos nygifta ovetandes smusslade in sådant
stål t.ex. sax eller hammare i brudräng-
en, så kunde ingen förgöra brudparet.
"Så kunde finnas en illsinnad rival,
som ville ställa te olycka, men så lå
lax då inpet." Likaså lades dylikt stål
i vaggan hos odöpta barn, så kunde
"ingen ställa ohell på barnungen."—
Per Svensson smidde även "Kreaturs-
skällor, se teckning N: 3. Hel stöcken.
Det kreatur, som bar en av dessa skäl-
lor, var "Säkrat mot förgörning." Han
far hade en koshälla, som Per Svensson smitt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 4.6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Häraden: Uppvidinge & Handbörds: Adress: Furåkra "Kråksmåla".
 Socken nr: Ålgö & Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Gustav.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

Per Svensson kunde även smida Bäst 8.
 pipor med tillbehör. I gammal tid voro skyt-
 ter fröekunniga. Sam "Toga elden från
 varandra, så skottet ej braun, när dam
 riktade på något maknyttigt djur & så blev
 bössan skänd, men hade Per Svensson
 smitt bössan, "Så sto ha mot förgörning".
 Min farbror var skytt i unga år, men
 hade råkat bli ovän med en gammal
 fröeskytt, som hette Jan Olsson och bod-
 de i Fagraskog, Ålgö socken. Senne frö-
 skytt "To ofta elden för farbror Nils," men
 han gick till Per Svensson och talade
 om hur det förhöll sig. Imeden så "Ja ska

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 4. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härader: Alpsvidinge ö landsö. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Alghult i Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Alghults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

smi ej bössa åt dig Nisse, som inte du (?)
Olsson rår på." Men du ska stjåla lite
järn & stål t.ex. en gammal lie från Jan
Olsson, & lämna mej lie. Detta gjorde far-
bror. Svensson smidde en bössa, och den
rådde ingen föllskytt på. När farbror
hemtade och betalte sin bössa, så så Per
Svensson åt honom. "När du nu skjuter
nått djur, & Jan Olsson är i närheten, så
ska du få höra hur han skriker. Var då
kvick & vräng utå dig din träja & bänka
henne må en häpp, så träffas varje slag
Jan Olsson. Farbror gjorde så, och föll-
skytten var för alltid botad efter den dagen."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6530:1-13

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Elfsvidinge ö. härad. Adress: Furåkra, "Kråksmåla".
 Socken nr: Ålgöls socken. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgöls socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

Per Svensson hade även "Bytt fiol med (10.
 Necken" (d. v. s. Låtit Necken stämma sin
 fiol en midsommarnatt, då Necken gått
 fram i Ålsteråw.) Därför kunde denne
 smed spela så att f. o. m. "Säda ting dansa-
 de. Svensson var våra socknars flyvaste
 Fiolspelare. Farbror sade, "Så va ved du tien
 en gå fiolspelare, som hette Jånas Stolt,
 han va skamkäre, & bodde i Kråksmåla-
 socken, men se Per Svensson i Ålsteråw
 så kom han inte må sin musik. Per
 Svensson hade spelat b. a. på 72 "Krausbröl-
 lops" i sina dar. Min far Trak Jansson
 hade hört "Smeden i Ålsteråw" spela på

ACC. N:R. M. 6530:1-13Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHäraden: Uppvidinge ö Klauvörds:Adress: Furåkra, Präksmåla.Sockenar: Ålgö och Präksmåla.Berättat av: Lantbr. Nils Jansson.Uppteckningsår: 1940.Född år 1811. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

Kranbröllop=(Bruden bar kyrkans brudkrona (H. därfor namnet Kranbröllop.) Det var i Fagra-skog, Ålgö socken, som smeden spelade. Gobben var då litet gammal och kom sent till bröllopet. Han tog litet förmycket brännvin och vart sämning och lade sig att sova på en soffa, men ungdomen väckte Per Svensson och sade, "Vi måste spela, så vi få dansa må brua, sova får vi en annan gång." Så sporde gobben, "Vill I dansa, så ska I få dansa er nöjda." Så spelade han så stolar och bord började dansa, men kokerskan sprang in från köket, smed en stor kniv skar å strängarna på

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Häraden: Uppvidinge ö handböds. Adress: Furåkra, "Kråksmåla"
 Socken nr: Ålgö Kråksmåla. Berättat av: Lantbr: Nils Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

Fiolen; då stannade den vilda dans-
 en; sam annars lott till allas undergång.
 Smeden spelade "Elvornas dans." Sen hade
 11va repriser. Det gick an att spela 9 repriser,
 men kom man in på den 11te reprisen,
 då kunde ej spelmanne sluta om ingen,
 sam ej varit med från början kom in
 i danslokalen & skapade sprängarna. —

Obs! Att Per Svensson varit fiolspelare kan jag
 intyga. Hans hanson 65-åriga bildhuggaren
 Arvid Skänvid adr: Ruda. äger den äldriga
 fiolen och berättar även han om "Farpars
 klämmiga fiolspel." Instrumentet är gott, jag
 spela på den för 4 år sedan, men "Elvornas dans"
 så jag ej varen.

N° 3. "Koskälla, som hade magisk kraft." Var smidd av
Per Svensson. Fanns på min faders gård för 55. år sedan.

U. 6530:1-13

13.

